

Mitä luontoharrastukset kertovat metsästäjien monitoimisuudesta?

Jani Pellikka ja Merja Viitala

RIISTA- JA KALATALOUS — TUTKIMUKSIA

6/2009

RIISTA- JA KALATALOUS

TUTKIMUKSIA

6 / 2 0 0 9

Mitä luontoharrastukset kertovat metsästäjien monitoimisuudesta?

Jani Pellikka ja Merja Viitala

Julkaisija:
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Helsinki 2009

Kannet kuvat: Jukka Salmi/Plugi Oy, Jari Tihinen, J.E.A. Oksa/Plugi Oy

Julkaisujen myynti:
www.rktl.fi/julkaisut
www.juvenes.fi/verkkokauppa

Pdf-julkaisu verkossa:
www.rktl.fi/julkaisut

ISBN 978-951-776-719-4 (painettu)
ISBN 978-951-776-720-0 (verkkojulkaisu)

ISSN 1796-8860 (painettu)
ISSN 1796-8879 (verkkojulkaisu)

Painopaikka: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print, Tampere 2009

Sisältö

Tiivistelmä	4
Sammandrag	5
Abstract.....	6
1. Johdanto.....	7
1.1. Luonnon käyttö ja hoito metsästäjien monitoimisuudessa	7
1.2. Metsästäjien monitoimisuus	9
1.2.1. Perinteiset ja modernit toimijuuden muodot	9
1.2.2. Luontosuhde	10
1.2.3. Käyttäytymistä ja motivaatiota jäsentävät tutkimukset	10
2. LVVI -osa-aineisto ja valitut luontoharrastukset	12
2.1. Selvityksen aineisto ja tarkastelutapa	12
2.1.1. Valitut yksittäiset luontoharrastukset ja niiden yhdistäminen	12
2.1.2. Luontoharrastusten tulkinnallinen ryhmittely.....	12
3. Tuloksia	13
3.1. Metsästäjäaineiston rakenne.....	13
3.2. Metsästäjien luontoharrastusten lukumäärä suuri	13
3.3. Metsästäjien muut luontoharrastukset: kalastus suosituin	14
3.4. Metsästäjien monitoimisuus muista ryhmistä poikkeavaa	15
4. Pohdinta	18
4.1. Metsästäjien monitoimisuus (perinteisen) hyödyn ja hoidon yhdistävää.....	18
4.2. Metsästäjät ja moderni luonnonhoito	19
4.3. Lopuksi	20
Kiitokset.....	20
Viitteet	20
Liite 1.	23
Liite 2.	25

Tiivistelmä

Työssä tarkastellaan suomalaismetsästäjien toimijuutta heidän luontoharrastustensa ja muiden sen luonteisten toimintojen muodostaman kokonaisuuden näkökulmasta. Harrastusten yhdistelmät ilmentävät eri tavoin käytön ja hoidon painotuksia ja vuorovaikutteisuutta luontosuhteessa: Yhtäältä luontoharrastajan monitoimisuus voi painottua voimakkaasti ”luonnonkäyttäjyyteen” eli aineellista ja aineetonta hyvinvointia ekosysteemeistä ammentavaan toimintaan. Toisaalta monitoimisuus voi näyttäytyä monimutkaisina ”luonnonhoitajuuden” ja ”-käytön” yhdistelminä, joissa luonnon hyödyntäminen nivoutuu monisyisesti esimerkiksi pyrkimyksiin parantaa ekosysteemien ylläpitämisen aineellisia edellytyksiä. Erityisesti viime vuosikymmenten metsästäystä koskevassa yhteiskunnallisessa keskustelussa on tuotu esiin luonnonhoitajuus osana nykyaikaista metsästäjyyttä ja sen oikeutusta. Tämä työ valottaa metsästäjien luontoon suuntautuvaa monitoimisuutta muiden toimien kuin metsästyksen ja riistanhoidon tai poliittisen toiminnan osalta. Kysymme, millaista metsästäjien monitoimisuus on ja mitä se paljastaa metsästäjien luonnonkäytön ja -hoidon välisestä suhteesta. Kysymme myös, ovatko metsästäjät tässä suhteessa muista luonnonkäyttäjistä poikkeavia toimijoita. Aineistona käytämme kansallisesti kattavaa ”Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi” –aineistoa (LVVI-aineisto).

Tulosten mukaan suurella osalla 2000-luvun vaihteen metsästäjiä heidän luontoharrastuneisuutensa on monipuolista etenkin sellaisten toimintojen suhteen, joissa yhdistyy jonkinasteinen luonnon käyttö ja hoito (kalastus, metsänhoito) tai aineellinen ja aineeton luonnon hyödyntäminen (esim. luonnonantimien keräily). Näiden ja monien muiden konkreettisten lähiympäristön hoitotoimien suhteen metsästäjät ovat toiminnallisesti aktiivisempi ja monimuotoisempi ryhmä kuin muut luonnonkäyttäjät.

Asiasanat: luontoharrastus, metsästys, monitoimisuus, vapaa-aika

Pellikka, J. & Viitala, M. 2009. Mitä luontoharrastukset kertovat metsästäjien monitoimisuudesta? *Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia* 6/2009, 26 s.

Sammandrag

I arbetet granskas vilken aktörsroll de finländska jägarna har i sin naturhobby och andra typer av liknande aktiviteter. Kombinationen av hobbyn avspeglar på olika sätt prioriteringen mellan nyttjande och vård av naturen och interaktionen med naturen: Å ena sidan kan den som har naturen som hobby ha en multifunktionalitet som är starkt inriktad på nyttjande av naturen, dvs. verksamhet där man söker materiellt och immateriell välmående ur ekosystemet. Å andra sidan kan multifunktionaliteten ta sig uttryck i komplicerade kombinationer av nyttjande och vård av naturen, där nyttjandet t.ex. flätas samman med eftersträvanden att förbättra förutsättningarna att upprätthålla ekosystemet. I synnerhet under de senaste årtiondena har man i samhällsdebatten kring jakt fört fram naturvårdarskapet som en del av modern jakt och som berättigande till jakt. Det här arbetet belyser jägarens multifunktionalitet i avseende på naturen genom andra funktioner än genom jakt, viltvård och politisk aktivitet. Vi frågar, vilken jägarens multifunktionalitet är och vad funktionaliteten avslöjar om jägarens förhållande mellan nyttjande och vård av naturen. Vi frågar också, om jägarna i det här avseendet avviker från andra aktörer som nyttjar naturen. Som material använder vi resultat från den nationella inventeringen av hur finländarna använder naturen för rekreation (LVVI-materialet).

Enligt resultaten har en stor del av jägarna på 2000-talet en mångsidig naturhobby. I synnerhet i avseende på funktioner där något slag av nyttjande och vård av naturen kombineras (fiske och skogsvård) eller man nyttjar naturen materiellt eller immateriellt (t.ex. tar för sig av naturens håvor). I avseende på dessa och många andra konkreta vårdåtgärder i närmiljön är jägarna en funktionellt aktivare och mångsidigare grupp än övriga grupper som nyttjar naturen.

Nyckelord: jakt, fritid, naturhobby, multifunktionalitet

Pellikka, J. & Viitala, M. 2009. Vad berättar naturhobbyerna om jägarnas multifunktionalitet? *Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia* 6/2009, 26 s.

Abstract

This paper addresses the Finnish hunters' wildlife-related activities, other than hunting and game management. The combinations of various activities reflect the role and interaction of consumptive use and management (i.e. taking care) of wildlife in the hunters' way of life and hobbies relating to nature. The combinations may vary from a strong emphasis on the importance of consumptive (material or immaterial) resource use to complex parallel or sequential combinations of using (e.g. by harvesting) and managing wildlife. During recent decades, the role of hunters as wildlife or even ecosystem managers has been emphasized as way of legitimizing the hunting, but little is known about the hunters' activities in these respects. Our data is based on the national inventory of the recreational use of forests and outdoor activities in Finland.

The results show that the activities of Finnish hunters are mainly characterized by such combinations of actions, where the consumptive use of nature and the management are closely interconnected (fishing, forestry-related activities), or where the material and immaterial consumptive use are linked without clear management goals (berry or mushroom picking). With respect to these and some other combinations of activities (e.g. gardening, habitat restorations), statistically the hunters are significantly more active participants than persons who are not hunters. The results also demonstrate the high variability between hunters as participants in other wildlife-related activities than hunting and game management.

Keywords: hunting, leisure time, nature hobby, recreational activities

Pellikka, J. & Viitala, M. 2009. What hunters' nature activities tell about their role as multiple users and ecosystem managers? *Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia* 6/2009, 26 p.

1. Johdanto

1.1 Luonnon käyttö ja hoito metsästäjien monitoimisuudessa

Elinympäristöjemme luonto koskettaa elämäämme merkityksellisten kohtaamisten tai tapahtumien kautta. Vastaavasti toimillamme – myös pitäytymiseltä niistä – voi ajatella olevan monenlaisia ”seurauksia” luonnolle. Voidaankin sanoa, että olemme osa luontoa ja elämme vuorovaikutuksessa luonnon kanssa toimintojemme ja elämäkäytäntöjemme välityksellä (Haila ja Lähde 2003). Toimintojemme vuorovaikutuksellista luonnetta voidaan kuvata esimerkiksi antamisena ja ottamisena tai yleisemmin luonnonhoitamisena ja –käyttönä, jotka ajatuksellisesti kietoutuvat toisiinsa peräkkäisinä ketjuina (hoito → käyttö → hoito) ja limittäisinä, tai yhtä aikaa molempia pyrkimyksiä toteuttavina toimina (hoito = käyttöä). Tasapainoiseksi koettua vuorovaikutussuhdetta voidaan tästä näkökulmasta luonnehtia vaikkapa kumppanuutena, reiluna kaupankäyntinä tai symbioosina, kun taas epätasapainoista suhdetta riistona, parasitisminä – tai heitteillejättönä.

Siinä missä kaikki luonnonkäyttö ja –hoitotoimemme (ml. suojelutoimemme) ammentavat luonnosta aineetonta inhimillistä hyvinvointia (ks. myös Heikkinen ym. 2005), poikkeavat eri toimet toisistaan siinä, millaisia välittömiä seurauksia niillä on vaikutuspiirimme luonnon prosesseihin. Esimerkiksi luonnon ajattelu, tarkkailu tai valokuvaaminen eivät konkreettisinä toimina ”kosketa” luonnon prosesseja samalla tavoin kuin esimerkiksi sienestys, marjojen poiminta tai metsästys. Kysymys toimijoiden identiteetistä, toiminnan ideaalista luonteesta, pyrkimyksistä, keinoista ja seurauksista luonnolle on monille merkityksellinen ja vaihtelee toimijoiden välillä (esim. Epäily 2001, Pesonen 2009). Aika ajoin esimerkiksi luonnonsuojeluväki, tutkijat ja metsästäjäorganisaatioiden edustajat käyvät julkista keskustelua siitä, onko eläinyksilöiden, yksittäisten lajien tai ekosysteemien säilymisen edellytysten kannalta parempi, että ne pyritään jättämään rauhaan tai säilyttämään luonnon prosesseihin vaikuttavilta ihmistoiminnoilta vai kestävätkö tai peräti tarvitsevatko ne niitä (esim. Cajander 1997, Parkkari 1998, Enestam 2006, Vajavaara 2006, Karsikas 2007). Näissä keskusteluissa eläimiin kohdistuva toiminta ja etenkin metsästys on aivan erityisessä asemassa verrattaessa sitä muihin luonnonkäyttömuotoihin: esimerkiksi kalastukseen kohdistuu vain harvoin samanlaista kritiikkiä kuin metsästyksen.

Edellä mainitun kaltaisissa keskusteluissa, joissa on useimmiten kontekstista riippuen joko poliittinen tai muuten tarkoitushakuinen päämäärä, suositaan tyyppittelyjä. Niissä myös saatetaan viitata luonnonkäyttäjien ja -hoitajien olevan ikään kuin erilaisia ihmisiä ja intressiryhminä homogeenisiä – eivät heterogeenisiä ryhmiä tai samoissa ihmisessä ilmeneviä, limityviä ja vuorottelevia eri puolia.

Monet erityisesti luonnonvaraisia eläimiä koskevat keskustelut sivuavat luontoharrastuksia tai muita senluonteisia vapaa-ajan toimintoja. Harrastuksella tarkoitamme tässä kirjoituksessa vapaa-ajan toimintaa, jonka henkilö ilmaisee (kysyttäessä) harrastukseksi (vrt. esim. Puohiniemi 2002), ja jonka hän kokee tavalla tai toisella tyydyttävän hyvinvointitarpeitaan. Luontoharrastuksiksi nimetyt toimet voivat olla hyvin monenlaisia ja kiinnittyä eri tavoin osaksi elämäntapaa. Osa niistä kiinnittyy arkisiin elinympäristöihimme ja vuoden kiertoon, osa on mahdollisia ja rajautuu toteutettavaksi vain luonnon ja yhteiskunnan säätelemissä paikoissa, tietyillä tavoilla ja erityisinä ajankohtina.

Kiintoisa, mutta paljolti katveessa ollut näkökulma liittyy yksittäisistä toimista koostuvaan monitoimisuuteen. Yksittäisten toimien tasolla tehdyt tulokset toimijoiden käyttäytymisestä tai identiteetistä eivät välttämättä anna kovin kattavaa käsitystä ihmisten toimintojen koko kuvasta tai taustalla olevista tekijöistä. Luontoon liittyvä vapaa-ajan monitoimisuus ilmentäneekseen yksittäisiä toimia rikkaammin esimerkiksi luontoon liittyviä merkityksiä ja paljastaa jotain siitä, millaisessa vuorovaikutuksessa meille merkityksellisen luonnon kanssa elämme ja haluamme elää. Monitoimisuus viestineekseen yksittäisiä toimia monipuolisemmin siitä, millaiseksi koemme oman ”ihmisluontomme” ja paikkamme inhimillisten ja ekologisten systeemien yhdessä muodostamassa sosioekologisessa systeemissä.

Tässä työssä käsittelemämme monitoimisuus ottaa lähtökohdakseen metsästäystä harrastavien henkilöiden monitoimisuuden. Metsästäjyys on kiintoisa osa luontoon liittyvää käytön ja hoidon yhdistävää toimijuutta jo sen vuoksi, että metsästyksellisen luonnon käytön yhteiskunnallista oikeutusta ja hyväksyttävyyttä on yli 100 vuoden ajan tavoiteltu riistanhoidolla (esim. Alaraudanjoki 1997, Ilvesviita 2005). Riistanhoito on toimintaa, ”jonka tarkoituksena on riistaeläinkantoja säätelemällä, riistaeläinten elinolosuhteet turvaamalla tai niitä parantamalla taikka muulla tavalla lisätä, säilyttää tai parantaa riistaeläinkantaa ja eri eläinkantojen välistä tasapainoa” (Metsästyslaki 615/1993, 3 §). Kapeasti nähtynä lain ilmaisema metsästäjien monitoimisuus voidaan rajata metsästyksen ja metsästettävien eläinten (jäljempänä riistaeläinten) hoidon vuorovaikutukseen.

Erityisesti viime vuosikymmeninä ovat etenkin metsästyksen kehittämisestä ja ohjauksesta vastaavat tahot korostaneet yllä mainittua laajempaa näkökulmaa metsästäjien toimijuuteen. Näkemyksen mukaan nykyaikaisen metsästäjä ei toiminnassaan suuntaudu vain riistaeläimiin. Metsästys ja riistanhoito nähdään pikemminkin ekosysteemien hoitona (*engl.* ecosystem management) (esim. Bolen 2000, Peyton 2000, Ilvesviita 2005) tai luonnonhoitona, koska metsästäjien toimet hyödyttävät monia muitakin kuin metsästettäviä riistaeläimiä (esim. Alaraudanjoki 1997, Nummi ja Malinen 2000, Härkönen ym. 2005). Tätä näkökulmaa on tuotu esiin esimerkiksi 2000-luvun alun pienpetopyyntikampanjan yhteydessä (esim. Pigg 2000). On myös pohdittu kysymystä, missä määrin metsästäjät voidaan nähdä luonnonsuojelijoina, koska metsästyksellä voidaan pyrkiä esimerkiksi rajoittamaan liiaksi runsastuneita vieraslajikantoja tai vaikuttamaan suojeltujen lajien hyvinvointiin niitä saalistavilta riistaeläimiin kuuluvilta pedoilta. Suojelutoimia on toteutettu myös metsästyksen avulla kerätyn rahoituksen turvin (esim. Reiger 2000, Bisi ym. 2007).

Suuri yleisö liittyy edellä mainitut näkökulmat metsästyksen perusteluiksi ja monissa suhteissa hyväksyy ne (esim. Ekman 1994, Taloustutkimus 2004). Niin Suomessa kuin muuallakin tätä näkökulmaa metsästykseseen myös jonkinasteisesti vierastetaan (esim. Cajander 1997). Taustalla on ilmeisesti se, että luonnonsuojelun käsitteeseen ei perinteisesti ole kuulunut eläinkantojen hoito tai sääntely metsästyksellisin keinoin. Toisaalta eläinten liittämistä muiden luonnonvarojen joukkoon on vierastettu. Eläinten asema poikkeaa tässä suhteessa muista luonnonvaroista tai -tuotteista, so. eläimillä on yhteiskunnassa erityinen asema suhteessa ihmiseen (P. Ilvesviita, kirj. ilm.).

Suomalaisten metsästäjien muista kuin riistaeläimiin kohdistuvista konkreettisista toimista on tarjolla vähän tutkittua tietoa. Tämä työ pyrkii tuomaan lisävalaistusta aihepiiriin kuvaamalla empiiriseen aineistoon pohjautuen metsästävien henkilöiden luontoharrastusten

kirjoa muun kuin poliittisen (järjestö-)toiminnan osalta ja peilaamalla sitä muiden luonnonkäyttäjien vastaaviin toimintoihin. Kirjoituksemme keskeisiä tutkimuskysymyksiä ovat, 1) millaista metsästäjien monitoimisuus on, 2) mitä se paljastaa metsästäjien luonnonkäytön ja hoidon välisestä suhteesta ja 3) onko tämä suhde metsästäjillä muista luontoharrastajista poikkeavaa. Aineistona käytämme kansallisesti kattavaa ”Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi” -aineistoa (jäljempänä LVVI-aineisto).

Ennen kuin siirrymme työn empiiriseen osaan, luomme seuraavassa lyhyen katsauksen metsästäjien perinteisiin ja moderneihin toimijuuden muotoihin. Taustoitamme myös aiempien tutkimusten esiin tuomia seikkoja metsästäjien käyttäytymisestä ja motivaatiosta mahdollisina tulkinta-avaimina havaituille toimintojen yhteyksille muista suunnista kuin hyödyntämisen ja hoitamisen pyrkimysten näkökulmista. Jälkimmäisen tarkoituksena on herätellä pohdintaa mielenkiintoisista jatkotutkimustarpeista.

1.2 Metsästäjien monitoimisuus

1.2.1 Perinteiset ja modernit toimijuuden muodot

Ilmiönä ihmisten luontoon suuntautuva monitoimisuus on ikäikaista. Vuodenkiertoihin joustavasti rytmittyvä ja pyyntiin sekä keräilyyn perustuva toimeentulon hankkiminen on ollut esisillemme välttämätön elämisen edellytys. Monet toiminnoista ovat kausiluonteisia, jolloin eri toimintajaksot seuraavat vuodenkierrossa toisiaan tai limittyvät ajallisesti osin päällekkäisiksi kausiksi. Jo esihistoriallisen ajan löydökset osoittavat, että metsästyksellä, kalastuksella ja luonnonantimien keräilyllä on ollut tärkeä, monisyinen merkitys ihmisten arjessa (esim. Taa-vitsainen 1981). Kuitenkin jo keskiajalle tultaessa tiheimmin asutetussa Suomessa peltoviljelyn merkitys on ollut taloudelle eränkäyntiä merkittävämpi, jolloin vain pohjoisessa asuvilla talonpojilla ja saamelaisilla mm. turkisten metsästyksellä on ollut (kauemmin) pääelinkeinoon asemassa. Sen sijaan kalastuksella on ollut eränkäyntiä keskeisempi rooli mm. saaristossa, jossa se on ollut merkittävin elinkeino jopa myöhäiskeskiajalle saakka (Kallioinen 2001).

Uudella ajalla karjanhoito-, maanviljely- ja myöhemmin myös metsänhoitokulttuuri kehittyivät edelleen ja perinteiset pyynti- ja keräilytoiminnat syrjäytyivät vääjäämättä toimeentulon lähteinä: ne muuttuivat paljolti pääelinkeinoista sivuelinkeinoiksi (esim. Huldén 2005) ja erityisesti 1800-loppupuolelta alkaen (myös yleistyviksi) vapaa-ajantoiminnoiksi ja harrastuksiksi. Ikäikainen kulttuuri on tällä tavoin monimuotoistunut, muuntunut ja jatkunut monissa rinnakkaisissa muodoissa niin maaseudulle sijoittuvissa elinkeinoissa kuin riistaan, kalaan ja yleensä luontoon pohjautuvissa harrastuksissa. Tämä toiminta nähdään nykyisin usein yksilön tarpeiden tyydyttämisenä, mutta toki kyseessä on myös esimerkiksi sosiaalisen jatkumon tai yhteisön ylläpitoa sekä perinteiden ja paikallis- sekä eräkulttuurin vaalimista (esim. Syrjä 2008).

Riistaeläinten elinympäristöihin ja ravintovaroihin kohdistuvan riistanhoidon yleistyessä 1900-luvun puolenvälin jälkeen metsästäjien monitoimisuus on saanut uusia muotoja (esim. Lampio 1967). Silti etenkin kalastus ja myös luonnonantimien keräily ja liikunta luonnossa ovat säilyneet suosittuina metsästäjien ”muina” harrastuksina (Leinonen ja Ermala 1995, Salmi ja Salmi 2005) – kalastus erityisesti kesäaikaan sijoittuvana (Lappalainen 1998). Harrastuskirjoa lisää se, että perinteisten muotojen rinnalle on syntynyt monia moderneja toimin-

tamuotoja ja niihin liittyviä käytäntöjä. Osa metsästäjistä on esimerkiksi tehnyt useiden vuosikymmenten ajan kenttätöitä tutkijoiden organisoimissa riistalaskennoissa (Lindén ym. 1996, Pellikka ym. 2005, 2007) ja eläinkantojen terveyden seurannoissa. Lisäksi osa metsästäjistä kuuluu suurriistavirka-apu-verkoston (SRVA), joka on valmiudessa ja tekee yhteistyötä poliisin kanssa tilanteissa, joissa suurpetoja tai hirvieläimiä on loukkaantunut kolareissa tai ilmaantunut kaupunkoihin. Vaikka nämä toimet ovat osalle metsästäjiä toistuvia ja harrastuksen kaltaisia, eivät ne näyttäyty metsästäjille itselleen varsinaisina harrastuksina (ks. esim. Pellikka ym. 2005). Näiden toimintamuotojen osalta ei ole kerättyä LVVI-aineistoa eivätkä ne esiinny tässä kirjoituksessa tehdyistä analyyseissä metsästäjien harrastuksina. Työn aineistona toimivan LVVI-kyselyn luontoon liittyvät vapaa-ajanviettomuodot (liite 1) keskittyvät yleisimpiin ja perinteisimpiin harrastuksiin. Näihin luetamme metsästyksen lisäksi karkeasti kuuluviksi metsänhoitotyöt, kotitarveviljely, kotieläinhoidon, kalastuksen ja luonnonantimien keräily eri muodoissaan. Vastaavasti LVVI-kyselyn sisältämistä vapaa-ajanviettomuodoista moderneiksi harrastuksiksi luetamme konkreettiset luonnonhoitotyöt (kalavesien kunnostus ja kalojen istutustyöt sekä niittyjen tms. ennallistaminen), koiraharrastamisen ja muun luonnosta nauttimisen kuten luontokuvauksen tai lintujen tarkkailun.

1.2.2 Luontosuhde

Esikristillisen ajan luontosuhdetta, primitivismiä tai sielu-uskontoa (animismia), on kuvattu luontokeskeiseksi ja vastavuoroiseksi, ”tasa-arvoiseksi” luontosuhteeksi. Varhaisessa Suomessa harjoitetussa pyyntitaloudessa luontoa hyödynnettiin (esim. ”eläimet antautuivat metsästäväviksi”), mutta vastavuoroisesti luonnolle annettiin myös uhreja (Ylimaunu 2008). Nykyajan metsästäjien luontosuhteessa ja suhtautumisessa on nähtävissä kerrostumia eri aikakausille leimallisista, niin hyödyntämistä (utilitaristinen luontosuhde) kuin henkisyttäkin (esim. humanistinen luontosuhde ja mystismi) korostavista muodoista (esim. Varis 2003, Pesonen 2009). Tämä ilmenee epäsuorasti esimerkiksi metsästäjien motivaatiota tarkastelevien asennetutkimusten tuloksista (ks. seuraava kappale).

1.2.3 Käyttäytymistä ja motivaatiota jäsentävät tutkimukset

Työssä selvitettävään metsästäjien luontoharrastusten monipuolisuuteen, koosteisiin, sekä luonnonkäytön ja -hoidon väliseen suhteeseen mahdollisesti vaikuttavia tekijöitä voidaan hahmotella myös käyttäytymistä ja motivaatiota jäsentävien tutkimusten avulla. Esimerkiksi Dagle ja Ajzen (2002) vertasivat Vermontissa (USA) metsästäjien, eläin- ja lintuharrastajien (*eng.* wildlife viewers) ja muiden luonnossa liikkujien arvoja, asenteita, toimintakontekstia koskevia uskomuksia ja toimintaa toisiinsa. Tutkimuksessa havaittiin kaikkien näiden ryhmien arvostavan samankaltaisesti eläinten kohtaamista, mutta metsästäjien arvostavan vähemmän eläinten oikeuksia ja hyvinvointia sekä olevan konservatiivisempia kuin muiden tutkittujen ryhmien edustajien. Metsästäjät uskoivat juuri metsästyksitahtumien tuottavan heille tyydytystä moninaisemmilla tavoilla kuin mitä muiden ryhmien edustajat uskoivat omasta toiminnastaan. Hrubes ym. (2001) totesivat nk. perustellun toiminnan teoriaa soveltavan tutkimuksensa päätelmänä, että metsästäjien käyttäytymisen taustalla ovat keskeisessä osassa heidän asenteensa, subjektiiviset norminsa ja erilaiset uskomuksensa.

Uskomukset liittyvät esimerkiksi käyttäytymisen – siis esim. harrastamisen – seurauksiin itselle tai luonnolle. Jo kirjoituksemme alussa viittasimme siihen, että suomalaiset metsästäjät ja metsästyksen hyväksyvät ihmiset uskovat, että luonto tarvitsee hoitoa tai kestää luonnonkäytön: esimerkiksi vuonna 1986 ja 1994 tehtyjen mielipidetiedustelujen mukaan suomalaisista 76 % ja 80 % näki säätelemättömien eläinkantojen tuottavan haittaa, ja 56 % vastaajista piti vuonna 1994 metsästäjiä luonnonsuojelijoina. Vuonna 2004 peräti 85 % suomalaisista katsoo säätelemättömistä riistakannoista aiheutuvan haittoja (Taloustutkimus 2004).

Tutkimukset suomalaisten metsästäjien asenteista ja erityisesti metsästyksen hyödyttävyydestä sekä itselle tyydytystä tuottavista elementeistä vastaavat monelta osin kansainvälisistä tutkimuksista saatuja tuloksia: Saaliin tavoittelua tai saaliin saantia ei ilmaista keskeisimmäksi osaksi toimintaa (mm. Leinonen ja Ermala 1995, Valkeajärvi ym. 2004, Salmi ja Salmi 2005, Liukkonen ym. 2007, Nygård ja Uthardt 2009), vaikkakin mahdollisuutta saaliin saannille pidetään tärkeänä (esim. Valkeajärvi ym. 2004). Metsästyksen antiin yhdistetäänkin usein onnistuminen haasteellisissa tilanteissa ja jännityksen kokeminen (Salmi ja Salmi 2005, Pesonen 2009, vrt. esim. Decker ja Connelly 1989) riippumatta siitä saadaanko saalista vai ei (kts. kuitenkin saalistoiheet mm. Leinonen ja Ermala 1995).

Tärkeimmiksi motivaatiotekijöiksi suomalaiset metsästäjät ovat maininneet mm. luonnonläheisyyden kokemisen, irtautumisen arjesta, rentoutumisen, halun luonnon ja eläinten käyttäytymisen tuntemiseen sekä yhdessäolon muiden metsästäjien kanssa (Leinonen ja Ermala 1995, Nygård ja Uthardt 2009). Osa suomalaisista metsästäjistä arvostaa metsästysmuotoja, joissa saa paljon liikuntaa (Valkeajärvi ym. 2004, Salmi ja Salmi 2005). Osa metsästäjistä tuo esille metsästyksen motiivinaan sen, että niin voidaan vähentää riistaeläinvahinkoja (esim. Nygård ja Uthardt 2009). Motiiveihin voi myös liittyä esimerkiksi liikkuminen ja riistatyö koiran kanssa (Salmi ja Salmi 2005). Kokonaisuutena voidaan sanoa, että metsästys nähdään monipuolisena luonnosta nauttimisen keinona ja siihen sisältyy monia samanaikaisesti omaa hyvinvointia edistäviä elementtejä (mm. Valkeajärvi ym. 2004, Salmi ja Salmi 2005, vrt. Hendee 1974).

On oletettavaa, että metsästäjät hakevat muilta kuin metsästykseseen liittyviltä toimiltaan ainakin osin samankaltaisia elementtejä kuin mitä he hakevat tai saavat metsästyksestä (vrt. Pellikka ym. 2005) tai että he yhdistävät useita ”harrastuksia” samoihin tapahtumiin, esimerkiksi sienestyksen metsästystapahtumaan. Jo aiemmissa tutkimuksissa on merkkejä siitä, että metsästäjät suosivat monipuolisesti eri luonnonkäyttötapoja. Tähän viittaa esimerkiksi Epäilyksen (2001) Liminganlahden aluetta koskeva tutkimus. Siinä havaittiin, että metsästäjien käyttötarkoitukset kattoivat lintuharrastajiin verrattuna useampia luonnonkäyttömuotoja. Metsästäjät edustivat enemmän paikallista väestöä kuin lintuharrastajat, ja molemmissa tutkimusryhmissä oltiin selvästi kiinnostuneempia oman intressiryhmän toimintakulttuurin toteuttamisen kannalta tärkeistä tekijöistä. Huomiota herättävä eroavuus näiden kahden eri harrastajaryhmän välillä koski kuitenkin luonnonhoitoon liittyvän toiminnan sisältöä: metsästäjät osallistuivat lintuharrastajia enemmän konkreettisiin ympäristönhoidollisiin ja -suojelullisiin toimenpiteisiin, kun taas lintuharrastajien toimintamuodot painottuivat mm. julkiseen vaikuttamiseen.

2. LVVI -osa-aineisto ja valitut luontoharrastukset

2.1 Selvityksen aineisto ja tarkastelutapa

Tässä työssä käytetään tutkimusaineistona suomalaista luonnon virkistyskäyttö -tutkimuksen osa-aineistoa (Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi 1998–2000, LVVI-2000) (Tilastokeskus 2008, LVVI-osa-aineisto). Tämä laaja kyselyaineisto sisältää monipuolista tietoa suomalaisten vapaa-ajan luontoharrastuksista ja muista senluonteisista toiminnoista. Aineiston määrällinen tarkastelu soveltuu mm. luontoharrastamisen sosiaalisten merkitysten (tai hyötyjen) ryhmäkohtaiseen kuvaamiseen (ks. mm. Sievänen 1998 ss. 1–2, Sievänen 2001 ss. 9–13), jossa kyselyyn vastaajat ovat tietyn ryhmän edustajia eri luontoharrastuksiin osallistumisensa perusteella.

Vastataksemme edellä kohdassa 1.1 esiteltyihin tutkimuskysymyksiin selvitimme aluksi LVVI-osa-aineiston avulla, kuinka monta luontoharrastusta metsästäville vastaajilla ja muilla luontoharrastajilla keskimäärin oli sekä millaisia olivat metsästäjille yleiset muut luontoharrastukset. Kuvasimme myös, miten niistä rakentamamme koosteet (jäljempänä harrasteryhmät: liite 1) poikkesivat metsästäjien ja muiden luontoharrastajien välillä. Kuvaamme eroavaisuuksia pääasiassa graafisesti harrasteryhmien tasolla. Tarkoituksena on havainnollistaa kaikkien potentiaalisten koosteiden suuresta joukosta niitä, jotka ovat metsästäjille yleisiä yhdistelmiä. Esittämistämme kuvioista ilmenee, osallistuuko vastaaja yhteen, kahteen vai kolmeen samanaikaisesti kuvattavissa olevista luontoharrastuksista. Aineiston tilastollisissa testeissä käytimme χ^2 -testiä.

2.1.1 Valitut yksittäiset luontoharrastukset ja niiden yhdistäminen

Metsästäjille tyypillistä nk. muuta luontoharrastuneisuutta selvitimme liitteessä 1 kuvattuihin luontoharrastuksiin osallistumisen avulla. Tähän työhön valitsimme mukaan LVVI-2000-tutkimuksesta kaikki luontoon liittyvät konkreettiset toiminnan muodot tai harrastukset. Selvityksessä mukana olleet 26 luontoharrastusta sisälsivät näin ollen viisi metsästysharrastusta sekä 21 muuta luontoharrastusta.

Selvitysaineiston sisältämät kuusi (I–VI) luontoharrasteryhmää olivat metsästys mukaan lukien seuraavat: metsästys, luonnonhoitotyöt, koiraharrastus, kalastusharrastus, luonnonantimien keräily ja muu luonnosta nauttiminen. Näistä ryhmistä kaikki muut paitsi luonnonhoitotyöt muodostivat suoraan oman harrasteryhmänsä (liite 1: I, III, IV, V ja VI). Yhteensä samalla karkeasti perinteisiin ja moderneihin jaoteltuja luontoharrasteryhmiä muodostui kuitenkin yhdeksän kappaletta (metsästys mukaan lukien), koska luonnonhoitotöihin liittyvät harrastukset (liite 1: II) eroteltiin muista ryhmistä poiketen neljäksi itsenäiseksi osioksi (liite 1: harrasteryhmät II 1–4).

2.1.2 Luontoharrastusten tulkinnallinen ryhmittely

Jo työn alussa mainitsimme, että luontoon liittyvät toiminnot voidaan nähdä eriasteisina yhdistelminä luonnosta inhimillistä hyvinvointia ammentavia ja samalla ekosysteemin hyvinvointiin tähtääviä toimia. Tämä näkökulmien kietoutuneisuus toisiinsa on haaste ja samalla rajoite tässä työssä tehtävälle päättelylle.

Luonnonantimien keräilyn luemme edustavan *luonnon materiaalista ja aineetonta hyödyntämistä* ilman, että siihen liittyisi korostettua pyrkimystä hoitotoimiin. Luonnon tarkkailua ja muita samaan luokkaan liitettjä toimia (ryhmä ”muu luonnosta nauttiminen”) käsittelemme toisena yhtenäisenä toimintakokonaisuutena, joita luonnehtii ensisijaisesti luonnon aineeton käyttö ja joista puuttuu omatoiminen ja konkreettinen (eli poliittisen toiminnan poisulkeva) hoitopyrkimys luontoon kohdistettujen toimien vaikuttavuuden ja tavoitteiden näkökulmasta (ks. kohta 1.3 ja liite 1: VI).

Aineellisen ja aineettoman käytön ja samanaikaisen aktiivisen hoitopyrkimyksen liitämme kyselyn luokituksiin ”metsätyöt”, ”kalavesien kunnostaminen” ja ”kalojen istutustyöt”, samoin luokkiin ”koiraharrastukset”, ”kalastus”, ”kotitarveviljely” ja ”kotieläinhoito”. Vaikka tulkitsemme edellä mainitut luokat käytön ja hoidon yhdistelminä, erotamme ne analyyseissä kuitenkin toisistaan potentiaalisesti erilaisina luonto- ja erityisesti eläinsuhteen ulottuvuuksina.

Luonnonhoito katsottiin tutkimusaiheen ja harrastussisältönsä kannalta vaihtelevimmaksi mutta ensisijaisesti myös luonnon *aineetonta käyttöä ja modernein tavoin hoitopyrkimystä ilmentäväksi* kokonaisuudeksi. Ryhmän sisällöllinen vaihtelevuus päätettiin ottaa huomioon osallistumistarkasteluissa itsenäisinä harrastekokonaisuuksina kaikkien harrastuksien yhdistämisen sijaan (vrt. esim. kalastus tai luonnonantimien keräily, joiden yksittäisiä muotoja ei ole eroteltu). Esimerkiksi niittyjen tms. kohteiden ennallistamisen tulkitsimme tässä yhteydessä aktiiviseksi luonnonhoidoksi ja aineettomaksi käytöksi.

Tarkemmat kuvaukset yksittäisistä harrastuksista ja niiden sijoittumisesta harrasteryhmiin ovat liitteessä 1. Muuta huomioitavaa harrasteryhmien tulkinnallisessa koostumuksessa on lisäksi se, että LVVI-2000-tutkimuksesta poiketen riistanhoitotyöt katsottiin tässä tarkastelussa kuuluvan olennaiseksi osaksi metsästysharrastusta eikä erilliseksi luontoharrastukseksi.

3. Tuloksia

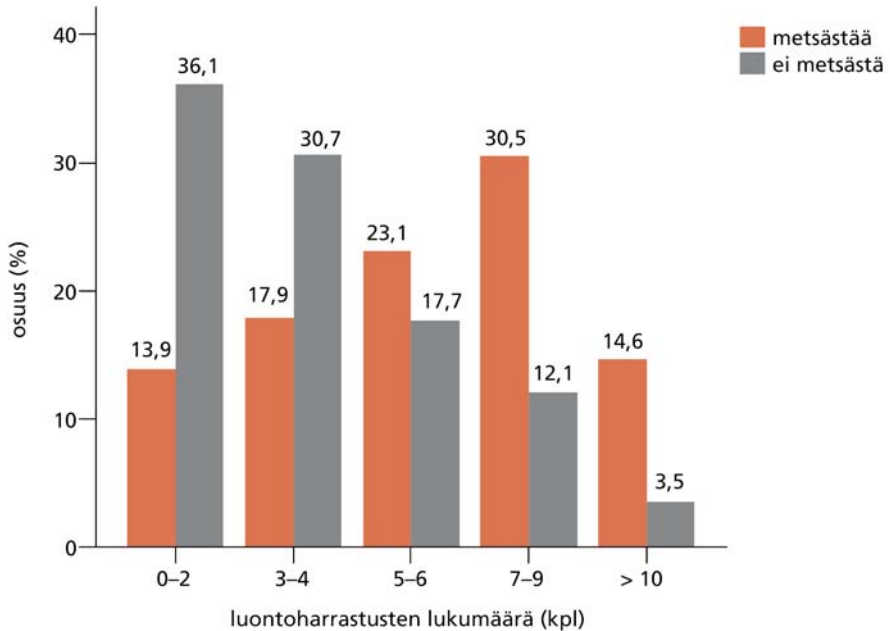
3.1 Metsästäjäaineiston rakenne

Luonnon virkistyskäytön koko väestöä koskevat osuudet eri luontoharrastuksissa ovat löydettävissä LVVI-2000-tutkimuksen loppuraportista (Sievänen 2001). Tästä työstä löytyvät myös seikkaperäiset kuvaukset aineiston laadusta. Kokonaishavaintomäärä tässä selvityksessä oli 10 647 henkilöä, joista 5 119 (48,1 %) oli miehiä ja 5 528 (51,9 %) naisia. Aineistoon sisältyi metsästystä harrastavia yhteensä 922 (8,7 %) henkilöä, joista 840 oli miehiä ja 82 naisia.

3.2 Metsästäjien luontoharrastusten lukumäärä suuri

Suurella osalla metsästystä harrastavia oli enemmän luontoharrastuksiksi luettuja toimintoja kuin metsästystä harrastamattomilla (kuva 1). Selvä enemmistö (68 %) kyselyvuonna metsästäneistä vastaajista oli toiminut myös 5–9 muun luontoharrastukseksi luokitellun toiminnon parissa, kun muiden luontoharrastajien enemmistöllä (67 %) vastaava luku oli 0–4. Kuvasta 1

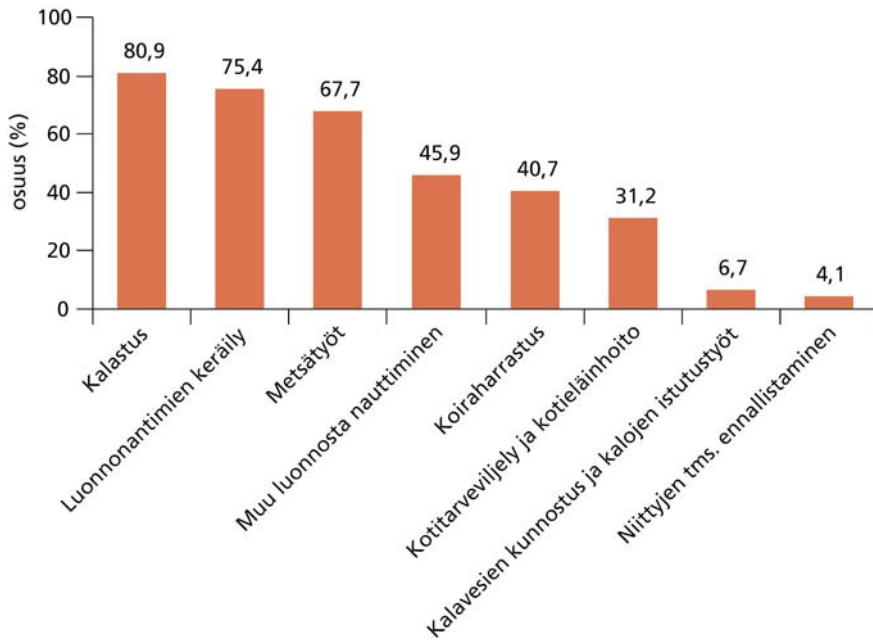
käy myös ilmi, etteivät suurimmat nk. harrastusluokat mene metsästyksen osallistuneiden ja siihen osallistumattomien henkilöiden ryhmissä päällekkäin, vaan metsästystä harrastavat henkilöt omaavat tilastollisesti merkitsevästi useampia luontoharrastuksia kuin metsästyksen osallistumattomat ($\chi^2 = 604,1$, $df = 4$, $p < 0,001$). Tulos siis viittaa siihen, että metsästäjien monitoimisuus ilmenee osin eroina metsästäjien välillä, mutta on selvästi metsästäjille ominainen piirre.

Kuva 1. Metsästäjien ja metsästystä harrastamattomien osuudet viidessä eri harrastusluokassa.

3.3 Metsästäjien muut luontoharrastukset: kalastus suosituin

Useimmat kyselyvuonna metsästäneistä vastaajista mainitsivat myös samana vuonna kalastaneensa, keräilleensä luonnonantimia tai tehneensä metsätöitä (kuva 2). Liki puolet oli osallistunut muihin kyselyssä mainittuihin luontoharrastuksiin eli tarkkaillut tai kuvannut lintuja, kasveja ja muuta luontoa. Yli kolmannes oli osallistunut koiraharrastukseen sekä kotitarveviljelyyn ja kotieläinten hoitoon. Vain harvat metsästäjät mainitsivat osallistuneensa kalavesien kunnostamiseen, kalojen istutustyöhön sekä niittyjen tms. luonnonympäristöjen palauttamiseen ennalleen.

Kuva 2. Metsästäjien osallistuminen kahdeksaan eri harrasteryhmään.

3.4 Metsästäjien monitoimisuus muista ryhmistä poikkeavaa

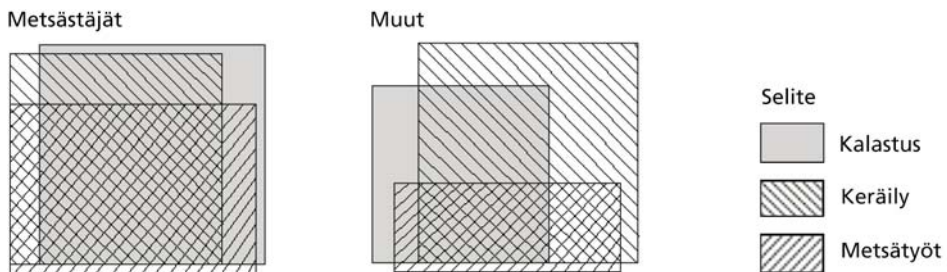
Suosituimpien harrastusten mukaiset, kolmen eri harrastekokonaisuuden muodostamat, harrastuskuviot piirrettiin metsästäjille sekä metsästystä harrastamattomille seuraavista harrastusyhdistelmistä: 1) kalastus, luonnonantimien keräily ja metsätyöt (kuva 3), 2) metsätyöt, muu luonnosta nauttiminen ja koiraharrastus (kuva 4), 3) koiraharrastus, kotitarveviljely ja kotieläinhoito sekä kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustyöt (kuva 5) sekä 4) kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustyöt, niittyjen tms. luonnonympäristöjen ennallistaminen ja kalastus (kuva 6). Metsästäjien ja metsästystä harrastamattomien tarkemmat osallistumisosuudet neljään harrastusyhdistelmään löytyvät liitteestä 2 (taulukot 1–4).

Harrastusyhdistelmien väliset suhteet olivat seuraavat: kuvan 3 harrastuksiin osallistuneiden metsästäjien osuus oli metsästystä harrastamattomista noin 10 %, kuvan 4 osuus noin 11 %, kuvan 5 osuus noin 12,5 % ja kuvan 6 osuus noin 14 %. Metsästyksen osallistuneiden osuus kyseisissä luontoharrastekokonaisuuksissa siis kasvoi, kun harrastuksen suosio samalla väheni kaikkien metsästäjien keskuudessa. Poikkeuksen tästä muodostaa kuitenkin kuvan 6 harrastusyhdistelmä, jossa kahden harvinaisimman harrastuksen mukana on metsästäjien eniten suosima kalastusharrastus.

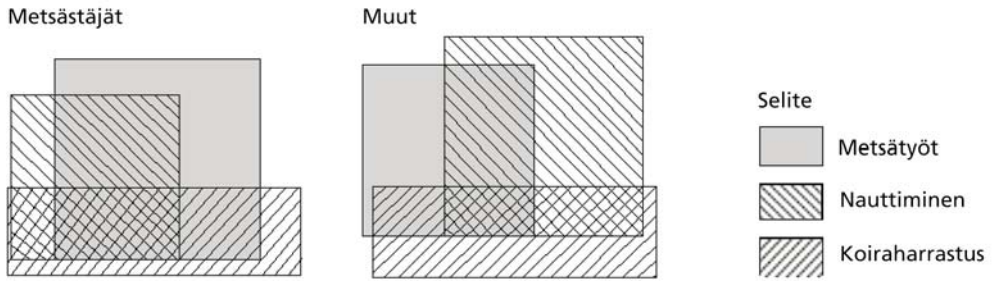
Harrastekuvioiden päällekkäisiä pinta-aloja tarkasteltaessa huomataan, että metsästävien henkilöiden harrastekokonaisuudet ovat enemmän päällekkäiset kuin metsästystä harrastamattomien vastaavissa kuvioissa (kuvat 3–6). Kuvat havainnollistavat jo edellä todettua piirrettä eli sitä, että metsästäjät osallistuvat metsästävämmä harvemmin vain yhteen luontoharrastukseen. Metsästäjien toimijuus on siten tiiviimmin kytköksissä luontoon ja tämän toimijuus-

den muodostavat osa-alueet ovat niin ikään toisiinsa tiiviisti kytkeytyneitä (vrt. metsästys ja koiraharrastus), kun harrastekokonaisuuksien päällekkäisyyttä verrataan metsästäystä harrastamattomiin. Silti myös metsästäjissä on spesialisteja (ts. henkilöitä, joilla on vain yksi muuksi kuin metsästykseksi luokiteltu luontoharrastusmuoto). Kuvioiden pinta-alat kaikkiin kolmeen tai kahteen harrastukseen osallistumisesta ovat niin ikään useimmiten suhteellisesti suuremmat metsästäjillä kuin metsästämättömillä, mikä viittaa metsästäjien muita monipuolisempaan toimijuuteen erilaisissa luonnonympäristöissä. Metsästäjillä oli esimerkiksi tilastollisesti merkitsevästi useammin kaikki kolme harrastekokonaisuuden harrastusta kuin metsästäystä harrastamattomilla (harrastusyhdistelmä 1, kuva 3: $\chi^2_{\text{Yates}} = 468,8$, $df = 1$, $p < 0,001$; harrastusyhdistelmä 2, kuva 4: $\chi^2_{\text{Yates}} = 101,1$, $df = 1$, $p < 0,001$; harrastusyhdistelmä 3, kuva 5: $\chi^2_{\text{Yates}} = 62,1$, $df = 1$, $p < 0,001$; harrastusyhdistelmä 4, kuva 6: $\chi^2_{\text{Yates}} = 16,1$, $df = 1$, $p < 0,001$, ks. lisäksi liite 2).

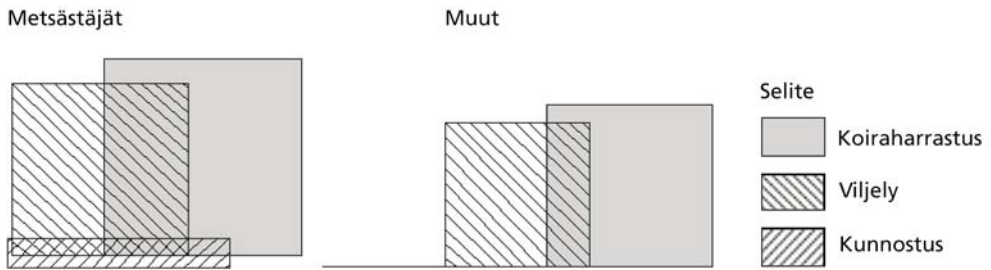
Kuvassa 3 korostuu kalastuksen ja metsätöiden suuri suosio metsästyksen osallistuneille. Luonnonantimien keräily näyttää sitä vastoin yhtä suosittulta sekä metsästäjillä että metsästyksen osallistumattomilla. Kuvan 4 mukaan metsästyksen osallistumattomat harrastavat muuta luonnosta nauttimista useammin ainoana luontoharrastuksena kuin metsästäjät. Metsästäjien luonnosta nauttiminen näyttäisi siten aineiston valossa kytkeytyvän olennaiseksi osaksi tekemistä (ikään kuin vastakohtana tarkkailulle). Koiraharrastuksen (kuvat 4 ja 5) sekä kotitarveviljelyn ja kotieläinhoidon (kuva 5) suosio on likipitään yhtä suurta molemmilla ryhmillä. Sitä vastoin kalavesien kunnostuksessa ja kalojen istutustöissä (kuvat 5 ja 6) sekä niittyjen tms. luonnonympäristöjen palauttamisessa (kuva 6) metsästäjien osallistuminen on huomattavasti suurempaa kuin metsästämättömien. Myös kalastukseen osallistuneet metsästäjät olivat harrastaneet metsästämättömiä useammin näitä harvinaisia luonnonhoitotöitä (kuva 6).

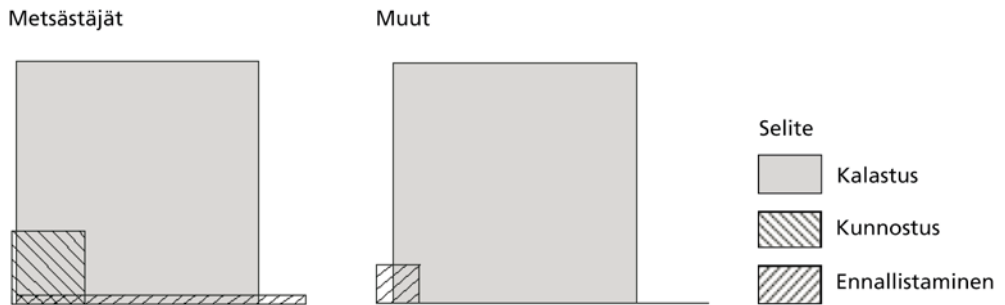
Kuva 3. Harrastekuviot kalastukseen, luonnonantimien keräilyyn ja metsätöihin osallistumisesta metsästyksen harrastajilla ja metsästäystä harrastamattomilla henkilöillä (Muut).

Kuva 4. Harrastekuviot metsätöihin, muuhun luonnosta nauttimiseen (Nauttiminen) ja koiraharrastukseen osallistumisesta metsästyksen harrastajilla ja metsästystä harrastamattomilla henkilöillä (Muut).

Kuva 5. Harrastekuviot koiraharrastukseen, kotitarveviljelyyn ja kotieläinhoitoon (Viljely) sekä kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin osallistumisesta (Kunnostus) metsästyksen harrastajilla ja metsästystä harrastamattomilla henkilöillä (Muut).

Kuva 6. Harrastekuviot kalastukseen, kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin (Kunnostus) sekä niittyjen tms. luonnonympäristöjen ennallistamiseen (Ennallistaminen) osallistumisesta metsästyksen harrastajilla ja metsästystä harrastamattomilla henkilöillä (Muut).

4. Pohdinta

Yksinkertainen analyysimme metsästäjien luontoon liittyvien toimintojen koosteista tuo kiintoisesti esiin sen, miten toiminnallisesti monimuotoisesta ryhmästä metsästäjien kohdalla on kysymys. Voidaan ajatella, että metsästäjät ovat joukkona sosio-ekologisen systeemin moniroolinen toimija niin luonnon antimien (hyödykkeiden, *engl.* goods) ja palvelujen (esimerkiksi marjojen ja lihantuotannon, *engl.* production services) aktiivisina hyödyntäjinä. Osa metsästäjistä on myös hyvin aktiivisia luonnon hoitamisen käytännön toteuttajia esimerkiksi kunnostuksissa, istutuksissa ja ennallistamistoimissa. Juuri heidän voi hyvällä syyllä nähdä toimivan Ilvesviidan (2005) nimeämän ekologis-luonnonsuojellisen paradigman hengessä. Tässä roolissa metsästäjiä näyttää luonnehtivan se, että toimeliaisuutta harrastusten tasolla ja välillä tarkasteltuna määrittelee – ja sitä kannattelee – tietynlainen vastavuoroisuus: Luonnon hoito ja käyttö ikään kuin perustelevat toistensa tarpeellisuuden ja mahdollistavat toisensa (ts. luovat sosiaalisina konstruktioina toisensa, vrt. Miller (2005)) ja tätä kautta ehkä motivoivat toimintaan molemmissa suhteissa. Näin aineellinen hyödyntäminen yhdistyy henkilötasolla konkreettisiin ympäristönhoidollisiin ja -suojellisiin toimintatapoihin, käytäntöihin ja ehkä eräänlaisiin ”aineelliseen auttamisen” pyrkimyksiin (vrt. Ilvesviita 2005). Tässä suhteessa määrälliset tuloksemme tukevat Epäilyksen (2001) Liminganlahdella tekemiä laadulliseen aineistoon pohjaavia havaintoja, joiden mukaan nykyaikaiseen metsästäjyyteen liittyy pikemminkin konkreettinen toiminta omassa lähiympäristössä kuin julkinen (ympäristöpoliittinen) vaikuttaminen.

4.1 Metsästäjien monitoimisuus (perinteisen) hyödyn ja hoidon yhdistävää

Metsästäjistä noin 2/3:lla heidän muut luontoharrastuksensa koostuivat pääosin perinteisestä toiminnasta, jossa luontoa hyödynnetään aineellisesti ja aineettomasti (luonnonantimien keräily) tai hyödynnetään ja samalla pyritään hoitamaan (kalastus, metsätyöt). Nämä kolme toiminnan muotoa ovat myös sellaisia, joita harrastetaan ja joiden pariin kasvetaan erityisesti maaseutumaisissa ympäristöissä ja joihin osallistumismahdollisuus on (marjojen ja sientenpoimintaa lukuun ottamatta) monin tavoin sidoksissa maanomistukseen. Näiden harrastusten yhdistelmien kautta piirtyy kuva metsästäjän ”arkkityypistä”, jolle luontoympäristö on pikemminkin arkinen ja aineellisen hyödyntämisen mahdollistava toimintatila kuin aineellisen vaikuttamisen minimoiva tarkkailun kohde tai tila (vrt. Epäily 2001, Daigle ja Ajzen 2002, Tonderin (2005) käsite ”talonpoikainen luontosuhde”). Toiminnallisesti sitä siis leimaa näkökulma, jossa ”jälkien jättämistä” ekosysteemissä pidetään luontevana, toivottavana ja hyväksyttävänä. Tällaista suhdetta voi kuvata myös eräänlaisena puutarhurin luontosuhteena (ks. Heikkinen ym. 2005), jossa pyritään aktiivisestikin säätelemään ja säilyttämään lajien välisiä runsaussuhteita, lajistokoosteita ja ekologisia toimintoja.

Metsästäjien harrastuneisuudelle leimallinen aktiivinen tai yksilötasolla jopa korostetun fyysisenä näyttäytyvä toimeliaisuus kertonee osin siitä, millainen tapa olla luonnossa on suomalaisille metsästäjille tärkeä, mihin on totuttu tai mikä on kasvuympäristössä ollut hyväksyttävää ja mahdollista; monet metsästäjät eivät nähtävästi koe luonnon tarkkailua tai esimerkiksi luontovalokuvausta omakseen tai sellaisenaan riittävällä tavalla hyvinvointia tuovaksi (vrt.

Daigle ja Ajzen 2002), vaikka osa metsästysmuodoistakin (esim. kytäysmetsästys) on suurimman osan ajasta toiminnallisesti samankaltaista kuin luontokuvaaminen (esim. Suonpää 2002). Halu aineellisen hyödyn (marjojen-, sienten- ja lihansaannin) yhdistävään liikunnalliseen toimeliaisuuteen, johon yhdistyy jännityksen ja haasteellisuuden elementtejä, on monelle (etenkin nuorelle) metsästäjälle ilmeisen voimakas (esim. Pesonen 2009). Nämä selitykset olisivat yhteensopivia havaintojemme kanssa, mutta ovat tässä luonteeltaan hypoteeseja tuleville tutkimuksille.

Tuloksia tulkittaessa kannattaa huomioida se mahdollisuus, että osa suomalaisista metsästäjistä lukee osan harrastuksista, joihin luonnosta nauttiminen tarkkailun muodossa sisältyy, paitsi osaksi metsästysharrastustaan myös esimerkiksi liikunnaksi tai elämäntavaksi eikä leimallisiksi luontoharrastuksiksi. Toisaalta jotkut toiminnot voivat jonkinasteisesti kilpailla keskenään ajankäytöstä ja poissulkevat toisiaan, vaikka tämä selitys tuntuukin epätodennäköiseltä. On myös mahdollista, että aiempien kyselytutkimuksien vastaajat eivät ole halunneet nähdä luonto- tai eläinsuhdettaan voimakkaan utilitaristisena tai tuoda sitä kysyttäessä sellaisena esiin, ikään kuin nähden tällaisen asenteen luontoon olevan vallitsevan suhtautumistavan vastaisen – harrastusten ja omien toimintojen kautta esiintuotuna tämä ei ehkä vaikuta samalla tavoin kyselyyn vastaamiseen.

4.2 Metsästäjät ja moderni luonnonhoito

Metsästäjät erosivat muista luontoharrastajista luontoharrastusten kirjon monipuolisuudella. Vaikka suuri osa metsästäjistä ei osallistunut erilaisiin luonnonhoitotoihin, oli metsästäjien osuus kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin sekä niittyjen tms. luonnonympäristöjen ennallistamiseen osallistuneista suomalaisista suuri: huomattava osa kyseisiin harvinaisiin harrastuksiin osallistujista oli ollut metsästäjiä (53/24,1 % kaikista harrastukseen osallistujista metsästäjiä, tulosta ei raportoitu). Tämänkaltaista metsästäjien monitoimisuutta voi esimerkiksi edistää se, että erityisesti maaseudulla asuvilla metsästäjillä on usein kiinnostuksen lisäksi käytännön taito ja välineet luonnonhoitotoimien toteuttamiseen (vrt. Epäily 2001). Osallistumista saattaa helpottaa myös se, että ne eivät ehkä kilpaile ajankäytöstä sekä se, että useita harrastusluonteisia kunnostustoimia tehdään erilaisissa maaseutuymäristöissä koneellisesti.

Aiempien tutkimusten ja selvitysten mukaan metsästäjät ovat olleet aktiivisesti mukana monenlaisissa moderneiksi luonnehdittavissa elinympäristöjen kunnostustoimissa (ks. esim. Vikberg ym. 2002). Nämä toimet ovat olleet usein luonteeltaan kollektiivisia, paikallisyhteisöjen ja etenkin metsästysseurojen aktiivisten jäsenten yhdessä toteuttamia. Esimerkiksi vuonna 2000 metsästysseurat kunnostivat yli 1 600 kosteikkokohdetta ja yli 1 000 metsäelinympäristökohdetta sekä ripustivat yli 100 000 pesäpönttöä. Tässä artikkelissa esitellyn aineiston mukaan osa metsästäjistä, vaikkakin harvat, ovat olleet mukana tämänkaltaisissa hoitotoimissa. Tämä osuus lienee aliarvio, koska osa metsästäjistä on voinut luokitella tämänkaltaiset toimet LVVI-kyselyssä pikemminkin riistanhoidoksi kuin hoitoharrastukseksi (ja jäivät siten pois harrastuksia erittelevästä tarkastelusta). Joka tapauksessa havainnot vievät pohjaa sellaisilta jyrkiltä tulkinnoilta, joiden mukaan metsästäjät olisivat yksipuolisesti ja kaikissa pyrkimyksissään luonnon hyödyntäjiä, mutta havainnollistaa myös sen, että hoidonkaltaiset toimet olivat kuitenkin suurelle osalle 2000-luvun alun metsästäjistä vieraita.

4.3 Lopuksi

Metsästäjät ovat LVVI-aineiston valossa tärkeä luonnonkäyttäjryhmä ja osa heistä myös keskeinen toimijaryhmä osallistumisessa joihinkin melko harvinaisina Suomessa toteutettaviin luonnonhoitotöihin. Erityisesti jälkimmäistä puolta korostetaan nykyisessä metsästyspolitiikassa ja julkisessa keskustelussa (Ilvesviita 2005), mutta yksittäisten metsästäjien tasolle jalkautuneina toimintoina ja harrastuksien kautta ilmenevinä käytäntöinä tätä näkökulmaa ei ole aiemmin tässä laajuudessa tutkittu. Silti on selvää, että työmme kuvaa metsästäjien ja muidenkin luontoharrastajien toimijuudesta vain pienen osan ja jättää selitykset eri toimintojen yhdistelmien yleisyydelle monelta osin vaille vastausta. Paljolti avoimina mutta kiintoisina näyttäytyvät esimerkiksi kysymykset, missä suhteissa ja missä määrin eri yhdistelmien yleisyydessä on kyse esimerkiksi metsästyksen ja muiden toimintojen sidonnaisuudesta harrastuspaikkoihin ja -aikoihin, harrastajien asuinpaikkaan, kasvuympäristöön tai sukupuoleen. Kiintoisaa on myös se, missä määrin eri toiminnot vetoavat harrastajiin esimerkiksi toiminnallisesti tai tulokseltaan samankaltaisina, toisiaan edellyttäviltä (esim. hoitotoimin luodaan kohde, josta myöhemmin nautitaan) tai toisistaan hyötyvinä (esim. sienestys ja metsästyks mahdollisia samalla vaivalla ja kustannuksella)? Entä kilpailevatko toiminnot keskenään ajankäytöstä? Esimerkiksi nämä kysymykset jäävät jatkotutkimusten vastattaviksi.

Kiitokset

Kirjoitustyön syntyhistoria on ollut monivaiheinen, ja kiitokset työn valmistumisesta kuuluvat monille. Haluamme esittää lämpimät kiitokset Tuija Sieväselle (Metla), Päivi Eskeliselälle (RKTL), Pekka Salmelle (RKTL), Vesa Virtaselle (Tilastokeskus), Mika Kurkilahdelle (RKTL) ja Jari Siiskoselle (ESRI-tuki). Suuri kiitos kuuluu myös sarjan toimituskunnalle sekä Pirjo Ilvesviidalle arvokkaista käsikirjoitusta koskeneista huomioista.

Viitteet

- Alaraudanjoki, P. 1997. Metsästyksen ja riistanhoidon muuttuva asema yhteiskunnassa. *Suomen Riista* 43: 7–22.
- Bisi, J., Liukkonen, T., Kurki, S. & Joensuu, O. 2007. Metsästyksen paradoksi – voiko pyynti olla suojelua? *Suomen Riista* 53: 76–88.
- Bolen, E.G. 2000. Waterfowl management: Yesterday and tomorrow. *Journal of Wildlife Management* 64: 323–335.
- Cajander, R. 1997. Metsästyks on kaukana luonnonsuojelusta. *Luonnonsuojelija* 23(7): 13.
- Daigle, J.J. & Ajzen, D.H.I. 2002. A comparative study of beliefs, attitudes, and value among hunters, wildlife viewers, and other outdoor recreationists. *Human Dimensions of Wildlife* 7: 1–19.
- Decker, D.J. & Connelly, N.A. 1989: Motivation for deer hunting: implications for antlerless deer harvest as a management tool. *Wildlife Society Bulletin* 17: 455–463.

- Ekman, K. 1994. Suomen Gallup: Suomalaiset hyväksyvät metsästyksen. *Metsästäjä* 43(4): 34–35.
- Enestam, J.-E. 2006. Metsästyistä ei olla kieltämässä kaikilla Natura-alueilla. *Metsästäjä* 55(5): 6.
- Epäily, N. 2001: *Liminganlahden alue kehyyksissä. Metsästäjien ja lintuharrastajien luontosuhde, ympäristötietoisuus, alueen käytön intressit ja tulkinnat alueen käytöstä.* Oulun yliopisto. 159 s.
- Haila, Y. & Lähde, V. 2003. Luonnon poliittisuus: Mikä on uutta? Teoksessa Haila, Y. & Lähde, V. (toim.). 2003. *Luonnon politiikka.* Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä. Ss. 14–16.
- Heikkinen, H., Jokinen, M., Pölkki, S. & Jaakkola, L. 2005. Asiantuntijoiden käsityksiä Mallan luonnonpuiston arvoista ja mahdollisista tulevaisuuksista. Teoksessa: Jokinen, M. (toim.) Poronhoidon ja suojelun vaikutukset Mallan luonnonpuistossa. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 941: 254–295.
- Hendee, J.C. 1974. A multiple-satisfaction approach to game management. *Wildlife Society Bulletin* 2(3): 105–113.
- Hrubes, D., Ajzen, I. & Daigle, J.J. 2001. Predicting Hunting Intentions and Behavior: An Application of the Theory of Planned Behavior. *Leisure Sciences* 23: 165–178.
- Huldén, L. 2005. Ei karhua witsalla lyömist ole – piirteitä suomalaisen metsästyksen historiasta. Teoksessa: Väänänen, Veli-Matti ja Nummi, Petri (toim.) *Jahtimailla. Riistanisäkkäät.* WSOY, s. 42–47.
- Härkönen, S., Nummi, P. & Malinen, J. 2005. Metsästyksen muuttuvassa yhteiskunnassa. Teoksessa: Väänänen, Veli-Matti ja Nummi, Petri (toim.) *Jahtimailla. Riistanisäkkäät.* WSOY, s. 242–245.
- Ilvesviita, P. 2005. *Paaluraudoista kotansuojeluun. Suomalainen metsästyspolitiikka 1865–1993.* Lapin yliopistopaino, Rovaniemi. 382 s.
- Kallioinen, M. 2001. Kirkon ja kruunun välissä. Suomalaiset ja keskiaika. Oy Edita Ab, Hki. ss.81–85.
- Karsikas, L. 2007. Metsästyksen ongelmapuhe. *Acta Univ. Oul. E* 90. 164 s.
- Lampio, T. 1967. *Metsästyksen.* WSOY, Porvoo. 631 s.
- Lappalainen, A. 1998. Kalastuskulttuuri muuttuvassa yhteiskunnassa. Etnologinen analyysi kalastuskulttuurin muuttumisesta Pohjois-Karjalan Höytiäisellä 1890-luvulta 1990-luvulle. *Kalastusmuseoyhdistys r.y. Fiskerimusei föreningen rf. Julkaisuja* 13. 489 s.
- Leinonen, K. & Ermala, A. 1995. Metsästäjäprofiili 1993. Osaraportti 2. *Kala- ja riistaraportteja* 33. 45 s.
- Lindén, H., Helle, E., Helle, P. & Wikman, M. 1996: Wildlife triangle scheme in Finland: methods and aims for monitoring wildlife populations. *Finnish Game Research* 49: 4–11.
- Liukkonen, T., Bisi, J., Hallila, H. & Joensuu, O. 2007. Mielipiteitä metsästyksestä valtion mailla. *Metsähallituksen luonnonuojelujulkaisuja.* Sarja B 84. 68 s.
- Metsästyslaki 615/1993. [Http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930615](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930615) [Luettu 20.11.2008].
- Miller, C.D. 2005. Virtual deer: Bagging the mythical "big one" in cyberspace. Teoksessa: Herda-Rapp, A. (toim.), *Mad about wildlife: Looking at Social Conflict over Wildlife.* Ss. 52–70.
- Nummi, P. & Malinen, J. 2000. Riistanhoidon historia. Teoksessa: Nummi, P. & Väänänen, V.-M. (toim.), *Riistanhoito.* Metsälehti Kustannus, ss. 10–15.
- Nygård, M. & Uthardt, L. 2009. Suomalainen metsästäjä luontoelämysten takia – yksin tai pienellä porukalla. *Metsästäjä* 58(1): 38–41.
- Parkkari, A. 1998. Luonnon monimuotoisuus haastoi viheralan. *Luonnonuojelija* 4/1998. s. 6.
- Pellikka, J., Rita, H. & Lindén, H. 2005. Riistakolmiolaskenta metsästyksseuroissa – mikä motivoi metsästäjää laskentoihin? *Suomen Riista* 51: 60–68.
- Pellikka, J., Rita, H., Lindén, H. & Svensberg, M. 2007. Motives for voluntary wildlife monitoring in Finland. *Wildlife Biology* 13: 1–10.
- Pesonen, J. 2009: *Pyyntiveret. Identiteetti suomalaisessa metsästyksessä.* Julkaisematon perinteentutkimuksen kandidaatin tutkielma, Joensuun yliopisto. 25 s.
- Peyton, R.B. 2000. Wildlife management: Cropping to manage or managing to crop? *Wildlife Society Bulletin* 28: 774–779.
- Pigg, J. 2000. Vuosituhannen luonnonhoitoprojekti alkaa – pienpetojen metsästyskampanjalla aloitetaan tehokas metsästyksen. *Metsästäjä* 49(6): 8–10.
- Puohiniemi, M. 2002. *Arvot, asenteet ja ajankuva.* Limor Kustannus. 373 s.
- Reiger, G. 2000. Ihminen ja luonto. Teoksessa: Elman, R. (toim.), *Suuri metsästykskirja.* s. 23.

- Salmi, J. & Salmi, P. 2005. Pohjois-Suomen pienriistan pyynti metsästäjien mielipiteissä. *Kala- ja riistaraaportteja* nro 358. 26 s.
- Sievänen, T. (toim.) 1998. LVVI-tutkimus 1997–2000, esitutkimusraportti. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 702. 85 s.
- Sievänen, T. (toim.) 2001. Luonnon virkistyskäyttö 2000. Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi LVVI-tutkimus, 1997–2000. Loppuraportti. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 802. 336 s.
- Suonpää, J. 2002. Petokuvan raadollisuus. Luontokuvan yhteiskunnallisten merkitysten metsästys. *Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja A* 35. 196 s.
- Syrjä, J. 2008. Ei ainoastaan rahasta. Teoksessa: Hiedanpää, J., Salmi, J. & Ylikoski, K. (toim.), *Yhteisöllinen kekseliäisyys ja kansalaistoiminta*. Ss. 106–113.
- Taavitsainen, J.-P. 1981. Hirven esiintyminen Suomessa esihistoriallisena aikana arkeologisten todisteiden valossa. *Suomen Riista* 28: 5–14.
- Taloustutkimus Oy 2004. *Suomalaisten suhtautuminen metsästyksen*. Metsästäjien Keskusjärjestö. Julkaisu-
maton moniste. 24 s.
- Tilastokeskus 2008. Tilastoaineisto: Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi 1998–2000 LVVI-
osa-aineisto. Dnro: TK-53-694-08. 11.6.2008.
- Tonder, M. 2005. Anatomy of an environmental conflict: a case study of the conservation of the Saimaa ringed
seal. *Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja* 75. 205 s.
- Vajavaara, R. 2006. Onko meillä ymmärryksessä vikaa? *Metsästäjä* 55(5): 1.
- Valkeajärvi, P., Ijäs, L. & Ekman, K. 2004. Metsästys Petäjäveden riistanhoitoyhdistyksen alueella vuonna
2000. *Kala- ja riistaraaportteja* 305. 29 s.
- Varis, M. 2003. *Ikävä erätön ilta. Suomalainen eräkirjallisuus*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituk-
sia 939. 454 s.
- Vikberg, P., Orava, R. & Svensberg, M. 2002. Riistanhoito kuuluu seurojen keskeisiin tehtäviin. *Metsästäjä*
51(4): 24–30.
- Ylimaunu, J. 2008: Elinkeinot ihmisen ja eläimen suhteen muokkaajana. Riista- ja kalatalouden tutkimus-
laitoksen tutkimuspäivät 2008. Esitelmätiivistelmät. Sähköinen julkaisu osoitteessa [http://www.rktl.fi/
www/uploads/pdf/tutkimuspäivat_2008_tiiivistelmat.pdf](http://www.rktl.fi/www/uploads/pdf/tutkimuspäivat_2008_tiiivistelmat.pdf).

Liite 1.

LVVI-2000-aineistosta valitut vapaa-ajanviettomuodot (ts. luontoharrastukset, 26 kpl, Tilasto 2008) harrasteryhmissään (I, II 1, II 2, II 3, II 4, III, IV, V ja VI) (9 kpl, metsästysharrastus sisältyy lukumääriin).

Metsästysharrastus (perinteinen luontoharrasteryhmä)

Metsästys: osallistuminen (kyllä/ei)

- Riistanhoitotyöt
- Hirvieläintenmetsästys
- I Linnustus
- Muu pieneläinmetsästys (jänikset tms.)
- Muu metsästys

Muut luontoharrastukset

(luontoharrasteryhmät 1-8¹; perinteiset 1, 3, 6 ja 7, modernit 2, 4, 5, 8)

1. – 4. Luonnonhoitotyöt: osallistuminen (kyllä/ei)

- 1. Metsähoitotyöt (istutus, harvennus, tms.)¹
- 1. Pienpuiden tms. keräily, kaataminen tai pilkkominen kotitarvekäyttöön¹
- II 2. Kalavesien kunnostus tai kalojen istutus
- 3. Koristekasvien, vihannesten tai viljojen viljely kotitarvekäyttöön¹
- 3. Kotieläintenhoito luontoympäristössä vapaa-aikana¹
- 4. Niittyjen tms. luonnonympäristöjen palauttaminen ennalleen

5. Koiraharrastus: onko koiraa (kyllä/ei)

- III Koiran ulkoiluttaminen, kävelyttäminen tai kouluttaminen luonnossa

6. Kalastaminen: osallistuminen (kyllä/ei)

- Mato-onginta
- Virvelöinti tai uistelu
- IV Pilkkiminen
- Perhokalastus
- Ravustus
- Kalastus verkoilla, nuotalla, katiskalla, rysällä tai muilla lankapyydyksillä
- Pitkäsiima, iskukoukku, harppuunakalastus, tuulastaminen tai muu kalastus

¹Harrasteryhmät 1 ja 3: 1=Metsätyöt; 3=Kotitarveviljely ja eläinhoito.

7. Luonnonantimien keräily: osallistuminen (kyllä/ei)

Luonnonmarjojen keräily

V Sienestys

Yrttien, kukkien tai koristekasvien keräily luonnosta

8. Muu luonnosta nauttiminen: osallistuminen (kyllä/ei)

Luontokuvaus tai -maalaus

Lintujen tarkkailu, laskenta, merkintä tai ruokinta = Lintuharrastus

VI Muu luonnon tarkkailu tai luonnosta nauttiminen = Muu luonnon tarkkailu

Kasvien tunnistus ja keräily

Liite 2. Taulukot 1–4.

Taulukko 1. Metsästäjien ja metsästystä harrastamattomien osuudet kuvaan 3: Osallistujien osuus kaikista (%), jotka osallistuvat kolmeen eri harrasteryhmään eli kalastamiseen, luonnonantimien keräilyyn tai metsätöihin.

osallistuminen	metsästää %	ei metsästä %
kalastukseen, luonnonantimien keräilyyn ja metsätöihin	49,9	18,2
kalastukseen ja luonnonantimien keräilyyn	17,0	21,5
kalastukseen ja metsätöihin	9,1	3,8
luonnonantimien keräilyyn ja metsätöihin	8,3	10,4
vain kalastukseen	8,6	11,1
vain luonnonantimien keräilyyn	3,6	31,5
vain metsätöihin	3,5	3,5
yhteensä kalastukseen	84,6	54,7
yhteensä luonnonantimien keräilyyn	78,8	81,5
yhteensä metsätöihin	70,7	35,9

Taulukko 2. Metsästäjien ja metsästystä harrastamattomien osuudet kuvaan 4: Osallistujien osuus kaikista (%), jotka osallistuvat kolmeen eri harrasteryhmään, eli metsätöihin, muuhun luonnosta nauttimiseen tai koiraharrastukseen.

osallistuminen	metsästää %	ei metsästä %
metsätöihin, nauttimiseen ja koiraharrastukseen	16,7	6,5
metsätöihin ja nauttimiseen	22,3	16,5
metsätöihin ja koiraharrastukseen	16,5	5,5
nauttimiseen ja koiraharrastukseen	6,7	9,1
vain metsätöihin	23,0	16,6
vain nauttimiseen	7,5	27,7
vain koiraharrastukseen	7,3	18,0
yhteensä metsätöihin	78,5	45,2
yhteensä nauttimiseen	53,2	59,8
yhteensä koiraharrastukseen	47,2	39,2

Taulukko 3. Metsästäjien ja metsästystä harrastamattomien osuudet kuvaan 5: Osallistujien osuus kaikista (%), jotka osallistuvat kolmeen eri harrasteryhmään eli koiraharrastukseen, kotitarveviljelyyn ja kotieläinhoitoon tai kalavesien kunnostukseen ja kalojen istutustöihin.

osallistuminen	metsästää %	ei metsästä %
koiraharrastukseen, kotitarveviljelyyn ja kotieläinhoitoon sekä kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin	2,7	0,1
koiraharrastukseen sekä kotitarveviljelyyn ja kotieläinhoitoon	21,9	14,2
koiraharrastukseen sekä kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin	1,5	0,1
kotitarveviljelyyn ja kotieläinhoitoon sekä kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin	3,3	0,7
vain koiraharrastukseen	42,3	49,7
vain kotitarveviljelyyn ja kotieläinhoitoon	24,6	34,6
vain kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin	3,8	0,5
yhteensä koiraharrastukseen	68,3	64,2
yhteensä kotitarveviljelyyn ja kotieläinhoitoon	52,5	49,7
yhteensä kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin	11,3	1,5

Taulukko 4. Metsästäjien ja metsästystä harrastamattomien osuudet kuvaan 6: Osallistujien osuus kaikista (%), jotka osallistuvat kolmeen eri harrasteryhmään eli kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin, niittyjen tms. luonnonympäristöjen ennallistamiseen tai kalastamiseen.

osallistuminen	metsästää %	ei metsästä %
kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin, niittyjen tms. luonnonympäristöjen ennallistamiseen ja kalastukseen	0,9	0,1
kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin ja niittyjen tms. luonnonympäristöjen ennallistamiseen	0,0	0,0
kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin ja kalastukseen	6,7	1,1
niittyjen tms. luonnonympäristöjen ennallistamiseen ja kalastukseen	3,2	1,7
vain kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin	0,5	0,1
vain niittyjen tms. luonnonympäristöjen ennallistamiseen	0,9	1,1
vain kalastukseen	87,7	95,9
yhteensä kalavesien kunnostus- ja kalojen istutustöihin	8,2	1,3
yhteensä niittyjen tms. luonnonympäristöjen ennallistamiseen	5,0	2,9
yhteensä kalastukseen	98,5	98,7

JULKAISIJA

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Viikinkaari 4

PL 2

00791 Helsinki

Puh. 0205 7511, faksi 0205 751 201

www.rktl.fi